Valpreventie binnen de eerstelijns gezondheidszorg: een multidisciplinaire zorgpad

Haio: VAN EYCK Lisa , KUL
Promotor: SCHOENMAKERS Birgitte , KUL
Praktijkopleider: Peeters Mieke

Context: Ongeveer één op de drie thuiswonende 65-plussers valt minstens eenmaal per jaar, waarvan 21-45% herhaaldelijk. De gevolgen van een valincident kunnen ernstig zijn en kunnen bovendien leiden tot een vroegtijdige dood. Valpreventie vraagt een multidisciplinaire aanpak waarbij de ergotherapeut, kinesist, huisarts en verpleging een belangrijke, sturende rol spelen. De toenemende vergrijzing zorgt ervoor dat valpreventie een actueel thema is en doet vermoeden dat het belang van valpreventie alleen maar zal toenemen. Een goede aanpak van valpreventie binnen deze populatie zou ervoor moeten zorgen dat de ouderen langer zelfstandig thuis kunnen wonen. (1) De praktijkrichtlijn van het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (EVV) is een correcte en volledige richtlijn die een goede basis vormt voor valpreventie. (2) Verschillende onderzoeken beschrijven wel steeds dezelfde moeilijkheden en uitdagingen. Zoals gebrek aan motivatie van de patiënt, de tijdsinvestering en het organiseren van een multidisciplinaire samenwerking. (1-6) Deze drie factoren vormen dus een grote uitdaging om aan goede valpreventie te doen waardoor de toepassing van de richtlijnen in de huidige praktijk een grote uitdaging is.

Onderzoeksvraag: Het opzet van deze masterpaper is de toepassing van valpreventie binnen de eerstelijns gezondheidszorg te ondersteunen door een lokaal zorgpad valpreventie te ontwikkelen. Het is een kwaliteit verbeterend project met als doel de praktijkrichtlijn ‘valpreventie bij thuiswonende ouderen’ beter toe te kunnen passen in de praktijk. Naast het ontwikkelen van dit zorgpad, zal er een korte pilootstudie plaatsvinden om een tussentijdse evaluatie uit te kunnen voeren. Het implementeren van dit zorgpad zal buiten het bestek van deze masterthesis vallen.

Methode: Voor het opstellen van het zorgpad zullen we ons baseren op het draaiboek dat opgesteld werd door het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen, ondersteund door de KU Leuven. Verder wordt er rekening gehouden met de aanbevelingen uit de laatste versie van de praktijkrichtlijn valpreventie bij thuiswonende ouderen en het praktijkinstrument val- en fractuurpreventie van Domus Medica. Alvorens het zorgpad te implementeren, wordt door middel van een pilootstudie onderzocht hoe gemotiveerd de 65-plussers zijn om aan valpreventie te doen enerzijds en in welke mate het zorgpad zorgt voor een betere samenwerking tussen de verschillende gezondheidsmedewerkers, een verminderde tijdsinvestering van de huisarts en een betere follow-up anderzijds.

Resultaten: Het zorgpad resulteerde in een flowchart die een overzicht vormt van de inclusiecriteria, de risicofactoren en interventies bij valpreventie. Daarnaast werd een patiëntenbrochure ontwikkeld. Deze patiëntenbrochure bestaat uit screeningsvragen en adviezen over de valrisicofactoren ter informering van de patiënten. Voor de hulpverleners werd een informatiewijzer ontwikkeld om de diagnostiek en aanpak van valpreventie te ondersteunen. Tijdens de pilootstudie kwam 44% (n=9) van de patiënten terug op consultatie om over valpreventie te spreken. Patiënten die voorafgaand aan de pilootstudie niet gemotiveerd waren om deel te nemen, kwamen na het ontvangen van de brochure ook niet op consultatie.

Conclusie: De ontwikkelde patiëntenbrochure geeft een uitgebreid overzicht van de belangrijkste risicofactoren van valpreventie en hoe deze aan te pakken. Bijkomend is het een hulpmiddel voor

de zorgverlener om deze materie sneller en gestructureerder te bespreken met de 65-plusser. Maar net zoals in voorgaande studies, werd motivatie van de ouderen gezien als het grootste struikelblok. Deze motivatie werd in de pilootstudie niet beïnvloed door de patiëntenbrochure. De invloed van het zorgpad en de patiëntenbrochure op de samenwerking, follow-up en administratieve belasting konden we niet bestuderen vanwege een te beperkte respons. Deze beperkte respons was mogelijks te verklaren door de Covid-19 pandemie.